

การศึกษาวิธีที่ครูใช้แก้ปัญหาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล
ในกรุงเทพมหานคร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-634-561-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16833661

A STUDY OF TEACHERS' METHODS
IN SOLVING SOCIAL BEHAVIOR PROBLEMS
OF PRESCHOOL CHILDREN IN BANGKOK METROPOLIS

SURATSAWADEE PURANACHOTE

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for The Degree of Master of Education
Department of Elementary Education
Graduate School
Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-634-561-3

สุรัสวดี ปุณฺณโชติ : การศึกษาวิธีที่ครูใช้แก้ปัญหาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลในกรุงเทพมหานคร (A STUDY TEACHERS' METHODS IN SOLVING BEHAVIOR PROBLEMS OF PRESCHOOL CHILDREN IN BANGKOK METROPOLIS) อ.ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร.ศรินทร์ วิริยะสิรินันท์, 248 หน้า. ISBN 974-634-561-3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาลักษณะปัญหาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล และ 2) เพื่อศึกษาวิธีที่ครูใช้แก้ปัญหาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล ในด้านแนวทางการรับรู้ และการตัดสินใจแก้ปัญหา เทคนิควิธี และวิธีที่ครูใช้ในแต่ละขั้นของการแก้ปัญหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ลักษณะปัญหาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลที่ครูจำนวนมากรับรู้ว่ามีบ่อยคือ ขอบฟุ้ง ขอบพูดโพล่งขึ้นมา ลุกจากที่เดินไปเดินมาตลอดเวลา ขอบแหย่ รบกวนการเล่น การทำงานของเพื่อน ทำร้ายร่างกายผู้อื่น พูดจาไม่สุภาพ และเล่นรุนแรง

2. ครูส่วนใหญ่มีแนวทางเกี่ยวกับการให้ความหมายของลักษณะปัญหาพฤติกรรมทางสังคม โดยพิจารณาจากความรุนแรงและอาจเป็นอันตรายต่อตนเองและหรือผู้อื่น การรบกวนชั้นเรียน การมีพฤติกรรมไม่สมวัย และการไม่เป็นไปตามกฎระเบียบของโรงเรียน ห้องเรียน

นอกจากนี้ครูส่วนใหญ่มีแนวทางในการจัดลำดับการเลือกแก้ปัญหา โดยเลือกแก้ปัญหาที่รุนแรงเป็นอันตราย รบกวนชั้นเรียน และทำให้มีปัญหากับผู้ปกครองก่อน ได้แก่ ปัญหาการทำร้ายร่างกายตนเองและ/หรือผู้อื่น ร้องไห้บ่อย ๆ ซึมเศร้าทุกวัน ฯลฯ ตามลำดับ

3. เทคนิควิธีที่ครูส่วนใหญ่มักใช้ในการแก้ปัญหาได้แก่ การให้เพื่อนประจบมือให้ การพูดชมเชย การให้ดาว การร้องเพลง การให้ทำท่าทางตามครูสั่ง และการให้นักเรียนตั้งกฎเกณฑ์ของห้องด้วยตนเอง

4. วิธีครูใช้ในแต่ละขั้นของการแก้ปัญหาพฤติกรรมทางสังคม พบว่า เมื่อครูสังเกตพบปัญหาพฤติกรรม ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการเตือนด้วยท่าทางและคำพูด เมื่อปัญหายุติลงครูเสริมแรงด้วยการชมเชย แต่เมื่อปัญหายังคงดำเนินต่อไปครูใช้วิธีที่ตรงไปตรงมาและมีความจริงจังมากขึ้น ได้แก่ การสั่งให้หยุด การเข้าไปแยกเด็กออกจากเหตุการณ์ เป็นต้น และเมื่อปัญหารุนแรงมากขึ้น ครูส่วนใหญ่พยายามหาสาเหตุของปัญหาที่แท้จริง แก้ปัญหาด้วยตนเองอีกครั้งหนึ่ง และปรึกษาบุคคลอื่น ๆ

ภาควิชา
สาขาวิชา
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C440780 : MAJOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION

KEY WORD : TEACHER / SOCIAL BEHAVIOR / PROBLEM SOLVING / PRESCHOOL

SURATSAWADEE PURANACHOTE : A STUDY OF TEACHERS' METHODS IN SOLVING SOCIAL BEHAVIOR PROBLEMS OF PRESCHOOL CHILDREN IN BANGKOK METROPOLIS.

THESIS ADVISOR : SARINTHORN VIDHAYASIRINUN, Ph.D. 248 pp. ISBN 974-634-561-3

The purposes of this research were 1) to study the characteristics of the preschool children's social behavior problems, and 2) to study the preschool teachers' methods of solving social behavior problems of their preschool children on ways of perceiving problems and making decision, techniques, and process.

The research findings were :

1. The characteristics of preschool children's social behavior problems found by many teachers most often were : accusing their friends of misbehaving very often, interrupting other people's conversation, roaming around the classroom, teasing and disturbing their friends while they were working and playing, harming others physically, speaking rudely, and tough playing.

2. Most teachers had their own ways of identifying the meaning of their preschool children's social behavior problems by considering the frequency of the behavior, the tendency of being harmful to the child himself and others, classroom disturbance, age-inappropriateness, and being against the school's or classroom's rules.

Moreover, most teachers determined harming oneself and / or others, whining very often and being depressed to be the first three priorities of problem solving, considering harmfulness, classroom disturbance and creating conflicts with the parents.

3. The techniques most teachers used very often to solve the social behavior problems were giving applause by friends, praising, giving stars, singing, making the children act as the teachers directed, and making the children set their own classroom rules.

4. concerning the teacher's problem solving process, it was found that when the teachers first identified the problem, they often warned their children verbally and nonverbally; when the problem was finished, the teachers often praised them as a positive reinforcer, but when the problem continued, the teachers would use stronger and more direct action. If the problem had become serious, the teachers would try to find the underlying causes, try to solve the problem themselves and / or consult with other people.

ภาควิชา..... ประถมศึกษา.....

สาขาวิชา..... การศึกษาปฐมวัย.....

ปีการศึกษา..... 2538.....

ลายมือชื่อนิสิต..... *ศิริวิมล ๒/รศพรศิริ*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *กนิษฐา วัฒนสินธุ์*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่ง ของ อาจารย์ ดร.ศรินทร์ วิกษะสิรินันท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางในการดำเนินการวิจัย ตลอดจนช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ตลอดมา และขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไสภาพรรณ ชยสมบัติ ประธานและกรรมการสอบ รวมทั้งขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กิติยวดี บุญชื้อ อาจารย์ ดร.พัชรี ผลโธอิน อาจารย์ ดร.ภนาเนตร ธรรมบวร อาจารย์ ชูพงศ์ ปัญจมะวัตติ และอาจารย์ วรณช มีทรัพย์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ให้ข้อคิดที่ค้ำและมีประโยชน์ในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณท่านไว้อย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคุณพ่ออโศก คุณแม่วราณา ปุณณโชติ และคุณเจริญศักดิ์ วัฒนังกูร รวมทั้งเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ สาขาวิชาการศึกษาศรีวิชัยและสาขาวิชาประถมศึกษา ซึ่งทั้งหมดนี้ ได้ให้การสนับสนุนช่วยเหลือและให้กำลังใจข้าพเจ้าเป็นอย่างดีมาโดยตลอด

ประโยชน์ใด ๆ ที่พึงมีจากการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าขอมอบให้แก่ พ่อแม่ ครู อาจารย์ ผู้ที่รักและหวังดีต่อข้าพเจ้า ทั้งที่ได้กล่าวนามไว้ข้างต้นหรือไม่ได้กล่าวนามไว้ โดยให้การสนับสนุน ช่วยเหลือและให้กำลังใจข้าพเจ้ามาโดยตลอด จนสามารถทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สุวิสวัสดิ์ ปุณณโชติ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ง
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
วิธีดำเนินการวิจัย.....	7
ประโยชน์ของการวิจัย.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
ลักษณะพัฒนาการทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล.....	11
การแก้ปัญหาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล.....	19
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	39
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	44
ตัวอย่างประชากร.....	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	55

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	188
รายการอ้างอิง.....	203
ภาคผนวก.....	209
ภาคผนวก ก. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	209
ภาคผนวก ข. สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	211
ภาคผนวก ค. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	213
ภาคผนวก ง. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	219
ประวัติผู้เขียน.....	248

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนตัวอย่างประชากรครูอนุบาลที่ตอบแบบสอบถาม แยกตามสังกัด (ร้อยละ 30).....	26
2 รายชื่อและจำนวนห้องเรียนของโรงเรียนที่เป็นตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ครูอนุบาล.....	47
3 รายชื่อและจำนวนตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ครูอนุบาลในโรงเรียนแยกตามสังกัด.....	48
4 จำนวนตัวอย่างประชากรในแต่ละสังกัดที่ใช้ในการตอบ แบบสอบถาม สัมภาษณ์ และสังเกต.....	49
5 จำนวนและร้อยละของครูผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดในแต่ละสังกัด จำแนกตามแหล่งข้อมูล.....	59
6 จำนวนและร้อยละของครูผู้ให้ข้อมูลในแต่ละระดับ จำแนกตาม วิธีการเก็บข้อมูล.....	60
7 สถานภาพของครูผู้ตอบแบบสอบถาม.....	61
8 สถานภาพของครูผู้ให้สัมภาษณ์และถูกสังเกตพฤติกรรม การเรียนการสอน.....	65
9 ร้อยละของการพบลักษณะปัญหาพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก วัยอนุบาลตามการรับรู้ของครู จำแนกตามรายชื่อ.....	68
10 ร้อยละของการพบลักษณะปัญหาพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก วัยอนุบาลตามการรับรู้ของครู จำแนกตามรายชื่อ.....	72
11 จำนวนและร้อยละของครูที่มีแนวทางในการแก้ปัญหาพฤติกรรม ทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล.....	76
12 จำนวนและร้อยละของการจัดลำดับความสำคัญในการแก้ปัญหา พฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลโดยครูที่ตอบ แบบสอบถาม.....	77

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
13	ความถี่และร้อยละของการมีแนวทางในการแก้ปัญหา พฤติกรรมทางสังคมของเด็กโดยครูที่ให้สัมภาษณ์..... 81
14	จำนวนและร้อยละของครูที่ใช้เทคนิควิธีแก้ปัญหาพฤติกรรม ทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล จำแนกตามรายชื่อของ เทคนิควิธีแก้ปัญหา..... 85
15	จำนวนและร้อยละของเทคนิควิธีที่ครูใช้แก้ปัญหาพฤติกรรมทาง สังคมของเด็กวัยอนุบาลจากการสัมภาษณ์..... 89
16	จำนวนและร้อยละของครูที่เลือกใช้วิธีแก้ปัญหาพฤติกรรมทาง สังคมของเด็กวัยอนุบาล เมื่อนักเรียนทำท่าจะทะเลาะกัน... 98
17	จำนวนและร้อยละของครูที่เลือกใช้วิธีแก้ปัญหาพฤติกรรมทาง สังคมของเด็กวัยอนุบาล เมื่อครูแก้ปัญหาพฤติกรรมด้วยวิธี อย่างใดอย่างหนึ่งแล้วนักเรียนหยุดทะเลาะกัน..... 103
18	จำนวนและร้อยละของครูที่เลือกใช้วิธีแก้ปัญหาพฤติกรรมทาง สังคมของเด็กวัยอนุบาล เมื่อครูแก้ปัญหาด้วยวิธีอย่างใด อย่างหนึ่งไปแล้ว แต่เหตุการณ์ทะเลาะวิวาทยังคงดำเนิน ต่อไป..... 106
19	จำนวนและร้อยละของครูที่เลือกใช้วิธีแก้ปัญหาพฤติกรรมทาง สังคมของเด็กวัยอนุบาล เมื่อครูแก้ปัญหาพฤติกรรมด้วยวิธีใน ตารางที่ 18 แล้ว นักเรียนหยุดทะเลาะกัน..... 111
20	จำนวนและร้อยละของครูที่เลือกใช้วิธีแก้ปัญหาพฤติกรรมทาง สังคมของเด็กวัยอนุบาล เมื่อครูแก้ปัญหาพฤติกรรมด้วยวิธีใน ตารางที่ 18 แล้ว นักเรียนยังทะเลาะกันอยู่..... 115
21	จำนวนและร้อยละของครูที่เลือกใช้วิธีแก้ปัญหาพฤติกรรมทาง สังคมของเด็กวัยอนุบาล เมื่อปัญหารุนแรงขึ้น..... 121

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
22	จำนวนและร้อยละของครูที่เลือกใช้วิธีแก้ปัญหาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล เมื่อครูแก้ปัญหาพฤติกรรมด้วยวิธีในตารางที่ 21 แล้ว นักเรียนหยุดทะเลาะกัน.....124
23	จำนวนและร้อยละของครูที่เลือกใช้วิธีแก้ปัญหาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล เมื่อครูแก้ปัญหาพฤติกรรมด้วยวิธีในตารางที่ 21 แล้ว นักเรียนยังคงทะเลาะกัน.....127
24	จำนวนและร้อยละของครูที่เลือกใช้วิธีแก้ปัญหาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล เมื่อนักเรียนทำท่าจะร้องไห้.....132
25	จำนวนและร้อยละของครูที่ใช้วิธีแก้ปัญหาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล เมื่อครูแก้ปัญหาพฤติกรรมด้วยวิธีอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว นักเรียนหยุดร้องไห้.....137
26	จำนวนและร้อยละของครูที่ใช้วิธีแก้ปัญหาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล เมื่อครูแก้ปัญหาพฤติกรรมด้วยวิธีอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว แต่นักเรียนยังไม่หยุดร้องไห้.....140
27	จำนวนและร้อยละของครูที่เลือกใช้วิธีแก้ปัญหาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลเมื่อครูแก้ปัญหาพฤติกรรมด้วยวิธีในตารางที่ 26 แล้ว นักเรียนหยุดร้องไห้.....145
28	จำนวนและร้อยละของครูที่เลือกใช้วิธีแก้ปัญหาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลเมื่อครูแก้ปัญหาพฤติกรรมด้วยวิธีในตารางที่ 26 แล้ว นักเรียนยังคงร้องไห้อยู่.....148
29	จำนวนและร้อยละของครูที่เลือกใช้วิธีแก้ปัญหาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลเมื่อปัญหารุนแรงขึ้น.....153

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
30	จำนวนและร้อยละของครูที่เลือกใช้วิธีแก้ปัญหาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลเมื่อครูแก้ปัญหาพฤติกรรมด้วยวิธีในตารางที่ 29 แล้ว นักเรียนหยุดร้องไห้.....156
31	จำนวนและร้อยละของขั้นตอนในการแก้ปัญหาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลในขั้นสุดท้าย เมื่อครูแก้ปัญหาพฤติกรรมด้วยวิธีในตารางที่ 29 แล้ว นักเรียนยังคงร้องไห้ต่อไป.....159
32	ลักษณะปัญหาพฤติกรรมพูดตะโกนเสียงดัง เอะอะ โวยวาย และวิธีแก้ปัญหาที่ครูใช้.....168
33	ลักษณะปัญหาพฤติกรรมพูดจาไม่สุภาพและวิธีแก้ปัญหาที่ครูใช้.....169
34	ลักษณะปัญหาพฤติกรรมชอบพูดในทางร้าย และวิธีแก้ปัญหาที่ครูใช้.....170
35	ลักษณะปัญหาพฤติกรรมชอบตอบแต่ตอบไม่ตรงคำถาม และวิธีแก้ปัญหาที่ครูใช้.....171
36	ลักษณะปัญหาพฤติกรรมไม่กล้าพูด กล้าคิด กล้าทำอะไร ชอบแยกตัวไปอยู่คนเดียวและวิธีแก้ปัญหาที่ครูใช้.....172
37	ลักษณะปัญหาพฤติกรรมทำร้ายร่างกายเพื่อนและวิธีแก้ปัญหาที่ครูใช้.....175
38	ลักษณะปัญหาพฤติกรรมร้องไห้ประจำและวิธีแก้ปัญหาที่ครูใช้.....178
39	ลักษณะปัญหาพฤติกรรมชนผิดปกติกและวิธีแก้ปัญหาที่ครูใช้.....179
40	ลักษณะปัญหาพฤติกรรมเล่นรุนแรงและวิธีแก้ปัญหาที่ครูใช้.....180
41	ลักษณะปัญหาพฤติกรรมออกัสติกและวิธีแก้ปัญหาที่ครูใช้.....181
42	ลักษณะปัญหาพฤติกรรมชอบเป็นผู้นำ ชอบเอาชนะ และวิธีแก้ปัญหาที่ครูใช้.....182
43	ลักษณะปัญหาพฤติกรรมหิบบของเพื่อนกลับบ้านโดยไม่ได้อนุญาต และวิธีแก้ปัญหาที่ครูใช้.....183

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	51
2 วิธีที่ครูใช้ในแต่ละชั้นของการแก้ปัญหาพฤติกรรมทางสังคม ของเด็กวัยอนุบาล ในสถานการณ์การทะเลาะวิวาท.....	131
3 วิธีที่ครูใช้ในแต่ละชั้นของการแก้ปัญหาพฤติกรรมทางสังคม ของเด็กวัยอนุบาล ในสถานการณ์การร้องไห้.....	163

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY